Introducció i versió al català de RAMON SARGATAL
Carmina Rivipullensia. El cançoner eròtic de Ripoll.
Consell Comarcal del Ripollès. Ripoll, 1995. 108 pàgs.

Amb la publicació de l'obra que motiva aquesta ressenya, s'assoleixen, al meu parer, uns quants objectius, tots ells ben importants.

D'una banda, es posa en coneixement del públic lector comarcal i general l'existència d'una interessant col·lecció de poemes amorosos medievals, produïts o copiats al monestir de Ripoll a les darreries del segle XII. És una bona cosa, atesa la dificultat que tenim tots plegats per accedir i conèixer textos antics i medievals, si no és en llibreries molt especialitzades o en el mercat de vell. Per trobar quelcom en català sobre els *Carmina Rivipullensia*, el lector interessat havia de remuntar-se a un treball de Lluís Nicolau i d'Olwer, publicat l'any 1923. Les lletres espanyoles, més afortunades, compten des de l'any 1986, amb un magnífica edició, acompanyada d'un estudi i traducció, deguda al catedràtic de la Universitat d'Oviedo, José Luís Moralejo.

Amb tals precedents hauria estat molt còmode per a Ramon Sargatal prendre com a model la darrera de les edicions esmentades. Ho dic en el sentit de publicar un llibre adreçat als especialistes, carregat de notes, plenes de noves i agosarades interpretacions dels punts foscos que presenten aquests textos. El treball de Moralejo li hauria servit de guia i punt de partida, i a més, no manca a Ramon Sargatal l'erudició necessària per fer-ho. No hauria estat malament, però el llibre perdia molts dels valors i atractius que ofereix al públic no especialista. I és que aquesta edició dels *Carmina Rivipullensia* té el do de la singularitat. Un do que es troba molt a faltar en el nostre petit mercat editorial.

L'únic que deu a l'estudi ja esmentat de Moralejo és l'edició del text llatí, que vist l'estat de la qüestió és la tria més assenyada. La "Introducció" (pàgines 11-17), sempre difícil en obres d'aquesta mena, és una admirable síntesi, planera, entenedora, de tot el que savis estudiosos han arribat a desentrellar sobre els *Carmina Rivipullensia*. El resultat és un sòlid i amè exercici de divulgació que esperona a la lectura. A la pàgina 22, per exemple, hi ha una breu i concisa notícia del complex món trobadoresc, que per a si voldrien molts manuals escolars amb pretensions de renovació pedagògica. Tot això, però, és presentat amb rigor. El lector no hi trobarà afirmacions rotundes i dogmes de fe, impossibles de sostenir en l'estat actual de la investigació.

Una part important d'aquest treball, importantíssima segurament atès l'esforç esmerçat, és la versió al català dels poemes. Sargatal parteix d'un pla molt ambiciós

de traducció. Sobre la traducció escriu: "l'hem concebuda com un intent de portar al català (*transducere*) no solament la lletra i el contingut dels poemes llatins, sinó també el ritme, el color i l'ambient sonor dels versos" (pàgina 29). Amb unes intencions com aquestes entenc que el traductor es confessi poc satisfet dels seus resultats, però una traducció no satisfà mai un bon traductor. Em declaro incapaç de jutjar la traducció, però crec que és interessant la línia de treball inaugurada, sobretot per la novetat que suposa en el món de les traduccions d'autors llatins i grecs, sempre molt tocades d'academicisme. Crec que la versió catalana aconsegueix captar l'atenció dels lectors. El traductor s'esforça per aproximar-s'hi. Només un exemple:

En el vers 23 del poema 9: "cum prohibet tactum, uult ne meretrix videatur", tradueix: "Vol que no se la toqui perquè vol no semblar una donota". Em sembla molt bo que tradueixi "meretrix" no per "meretriu" com se sol fer, si no per un expressiu i plàstic "donota" que dóna molta més força i crida molt més l'atenció.

Per acabar voldria convidar els lectors a llegir i gaudir d'aquests poemes i felicitar Ramon Sargatal pel treball fet i agrair-li que hagi apostat per publicar text original i traducció, cosa que és tota una novetat en un país com el nostre on abunden tant les edicions de traducció sense original, al contrari del que succeeix a la resta de la Unió Europea.

Miquel Sitjar i Serra